

Täysistunto

Keskiviikko 14.12.2022 klo 9.59—17.33

2.1. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia.
— Keskusteluun, edustaja Vähämäki.

Keskustelu

13.34 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Todellakin esittelen hallintojaoston puheenjohtajana puolustuksen hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä — kohtuuteknisesti tosin, mutta täällä on paljon puolustusvaliokunnan sekä hallintojaoston edustajia paikalla, jäseniä paikalla, ja he voivat sitten totta kai täydentää näitä asiakysymyksiä.

Kysymyksessä on ennätyksellisellä tasolla oleva budjetti. Kansainvälisen käytännön eli Naton laskutavan mukaan bkt:n osuus on noin 2,4, kun otetaan mukaan sotilaseläkkeet sekä SM:n ja UM:n hallinnonalojen tietyt kulut. Ilman näitä osuus bkt:stä olisi noin 2,2. Valiokunta pitää pääluokkaan tehtyjä lisäyksiä välttämättöminä. Jatkossakin etenkin hankintoja sekä Natoon liittyviä kustannuksia on avattava valiokunnalle laajasti. Lisäyksiä täydentävän esityksen kanssa oli 1 043 miljoonaa kuluvaa vuotta enemmän.

Nato-jäsenyydestä:

Jäsenyyden hankkimiseen liittyvät välttämättömät kustannukset tämän pääluokan osalta ovat 28,7 miljoonaa ensi vuonna. Tästä valtaosa muodostuu Naton jäsenmaksuista ja maksuosuuksista, noin 23 miljoonaa. Lisäksi tulevat muut, henkilöstö- ja ict-lisäykset. Lisäksi jäsenyys tulee tuottamaan välillisiä kustannuksia, joita ei ole mahdollista tässä vaiheessa yksilöidä. Nämä voivat aiheuttaa huomattaviakin lisäkustannuksia. Totean näin, että vielä ei ole käsitelty mahdollista osallistumista Naton tehtäviin vaikkapa Baltian ilmapuolustuksen osalta.

Valiokunta pitää Nato-jäsenyyden tuomia hyötyjä olennaisina, ja nostamme esille myös hankintoihin liittyvän yhteistyön. Naton investointiohjelmaa kannattaa hyödyntää. Valiokunta painottaa myös, että Naton jäsenenä Suomi päättää itse puolustuksensa toteuttamisesta.

Pääluokassa 27 on kaksi keskeistä kokonaisuutta: Puolustusvoimien toimintamenot sisältäen henkilöstö- ja kiinteistömenot ja toisaalta sitten Puolustusvoimien aselajikohtaiset hankinnat ja valtuudet omalla momentillaan. Keskeinen mietinnön sisältö ovat tietenkin Nato-jäsenyyden kustannukset, joita mainitsin tuossa äsken, HX-hankintaan liittyvät toimet sekä Laivue 2020 -hanke ja siihen tehdyt muutokset. Käyn nämä kokonaisuudet läpi nyt lyhyesti.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Puolustushallinnon toimintamenoihin esitetään noin 2 097 miljoonaa, joka on 157 miljoonaa enemmän kuin kuluvaan vuoden budjetissa. Valtaosa kohdistetaan palkkausmenoihin. Hallinnonala on luonnollisesti hyvin henkilöstöpainotteinen. Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään 125 uudella tehtävällä. Lisäksi tulevat Nato-jäsenyydestä aiheutuvat tehtävät. Sopimussotilaitten osalta päästään noin 495 henkilötyövuoteen ensi vuonna. Taso on saadun selvityksen mukaan hyvä. Valiokunta nostaa esille henkilöstön jaksamisen, ja työn jakautumiseen tasaisemmin on kiinnitettävä huomiota.

Toimitilojen osalta ylläpito ja kehittäminen Puolustuskiinteistöjen kanssa on käynnistynyt hyvin. HX-hankintaan ja muihin painopisteisiin liittyen tehdään 200 miljoonan kiinteistöinvestoinnit ensi vuonna. Puolustusvoimat osaltaan valmistelee toimenpideohjelmaa kiinteistömenojen vähentämiseksi ja sähkön säästämiseksi. Hallinnonalan budjetointi ei sisällä kaikkea sitä hinnannousua, mitä tällä hetkellä havaitaan muun muassa sähkön ja polttoaineitten osalta.

Valiokunta lisää 250 000 Kauhavan lentokentällä ensi vuonna tapahtuvaan Ilmavoimien lentotoimintaan. [Mikko Savola: Tämä on hyvä lisäys!]

Hankintamenomomentille esitetään 1 585 miljoonaa. Tämä on 760 miljoonaa kuluvaan vuoteen enemmän. Valiokunta puoltaa uutta tilausvaltuutta, joka on 559 miljoonaa vuosille 23—32. Laivue 2020 -hankinta budjetoidaan uudelleen omaksi valtuudekseen. Valiokunta puoltaa muutosta. Kuluvaan vuoden neljännessä lisäbudjetissa hankkeelle myönnettiin 104 miljoonaa viivästymisen aiheuttamien kustannusten kattamiseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus omalta osaltaan huolehtii hankinnan valmistumisesta ilman lisäviiveitä ja että kustannukset pysyvät hyväksyttävällä tasolla.

Tki-toiminnasta: Maanpuolustukseen vaaditaan kyvykkyyksiä, joita täytyy kyetä ylläpitämään ja kehittämään yhteistyössä puolustusteollisuuden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten ja teknologiayhtiöidemme kanssa. Tki-lisäpanosten tulee mahdollistaa myös Suomen puolustuksen osaamis pääoman vahvistaminen. Tämä edellyttää, että hallinnonaloilla on mahdollisuus tuoda systemaattisesti omia ehdotuksiaan tki-lisäpanosten suuntaamisesta.

HX-hankintamomenttia päivitettiin vastaamaan hankintasopimusta. Momentilla huomioidaan ennakoidut, indekseistä aiheutuvat muutokset, joita on yhteensä 119 miljoonaa, sekä valuuttojen muutoksista aiheutunut ennakoitu 271 miljoonan meno.

Valiokunta toteaa, että pääluokkaan tehdyt lisäykset ovat välttämättömiä ja Suomi päättää jatkossakin oman puolustuksensa toteuttamistavasta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

13.40 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Suomen puolustuspolitiikassa ja sotilaallisessa maanpuolustuksessa vuosi 22 on ollut, no, hyvin poikkeuksellinen. Tämä näkyy puolustusministeriön hallinnonalan talousarviossa sekä kuluvalle että tulevalle vuodelle. Helmikuussa Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Suomi reagoi tähän aloittamalla sekä välittömät että pidemmän aikavälin toimenpiteet puolustuskyvyn parantamiseksi. Vuoden 22 toisessa lisätalousarviossa ja hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23—26 linjattiin toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat tasokorotukset puolustusbudjettiin. Vuoden 23 talousarvio toimeenpanee näitä tasokorotuksia.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

PLM:n hallinnonalalle esitetään vuodelle 23 yhteensä 6,1 miljardia euroa. Tämä on noin miljardi euroa eli noin 20 prosenttia kuluvan vuoden talousarviota enemmän ja, toden totta, kaikkien aikojen korkein budjetti.

Tasokorotukset nostavat merkittävästi puolustusmateriaalihankintojen, Puolustusvoimien toimintamenojen sekä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen kohdennettua määrärahaa. Talousarvioehdotus ei sisällä rahoitusta Puolustusvoimille Ukrainaan toimitetun materiaalin korvaushankintoihin. Puolustusvoimien kyvystä rakentaa ja ylläpitää suorituskykyä pitää huolehtia, ja myös Ukrainan tuki on syytä korvata täysimääräisesti Puolustusvoimille.

Arvoisa puhemies! Talousarvioehdotus vuodelle 23 sisältää Nato-jäsenyydestä aiheutuvia lisäkustannuksia yhteensä noin 29 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa on Suomen mak-suoksia Naton yhteisistä budjeteista, noin 23,4 miljoonaa euroa. Muita kustannuksia ovat henkilöstölisäykset ja tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset. Nato-jäsenyydellä tulee olemaan välillisiä kustannusvaikutuksia, joita ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa yksilöidä tarkasti. Liittyminen Naton puolustus suunnitteluprosessiin ja siinä Suomelle kohdistettavien suorituskykytavoitteiden toimeenpano sekä osallistuminen Naton operatiiviseen suunnitteluun tulevat aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia tuleville vuosille.

Ensi vuoden talousarvioletus sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardia euroa, joka on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Vuonna 2022 käynnistetyt puolustuskyvyn parantamisen hankinnat kohdistuvat muun muassa panssarintorjunta- ja ilmatorjunta-aseistukseen, taistelijavarusteisiin, tykistön ampumatarvikkeisiin, kenttähuoltomateriaaliin sekä meri- ja ilma-puolustuksen ohjuksiin, ja viime aikoina näitä hankintoja on jonkun verran edistettykin, mikä on ehkä tuolla uutisissakin näkynyt. Puolustusmateriaalien hankinnoilla täydenne-tään pitkällä aikavälillä syntyneitä vajeita ja puutteita sekä vastataan Ukrainan sodan seu-rauksena muuttuneisiin toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin. Ampumatarvikkeiden ja aseiden varastomääriä kasvatetaan pysyvästi.

Vuodelle 23 materiaalihankintoihin esitetään 559 miljoonan euron suuruista uutta tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 23—32. Tämä rahoitus oli puolustushallin-non kehyksissä jo ennen toimintaympäristön muutosta. Suurin hanke uudessa tilausvaltuu-dessa on ilmatorjunnan korkeatorjuntakyvyn kehittäminen, joka linjattiin valtioneuvoston puolustusselonteossa vuonna 21. Tämän lisäksi valtuudella muun muassa kehitetään Maa-voimien tulenkäyttöä ja joukkojen liikkuvuutta.

Puhemies! Puolustusvoimien toimintamenot nousevat talousarvioletyksessä kuluva-sta vuodesta 157 miljoonaa euroa. Lisäyksellä vahvistetaan Puolustusvoimien henkilöstömää-rää, parannetaan materiaalien kunnossapidon tasoa sekä nostetaan kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää lähes 30 000 reserviläiseen. Tässä on nousua aiem-masta tasosta noin 10 000 reserviläistä, eli aika merkittävä korotus.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan 8 miljoonaa euroa, jossa on noin 3 miljoonan euron tasokorotus. Tällä rahoituksella Maanpuolustuskoulutus MPK:n koulutusmäärä on mahdollista kaksinkertaistaa aiempaan verrattuna. Vapaaehtoisen maan-puolustuskoulutuksen ja vapaaehtoistoimijoiden merkitys on suuri yhteiskunnalle koko-naisturvallisuuden näkökulmasta. Valtionavun nostolla myös vastataan kansalaisten li-sääntyneeseen kiinnostukseen osallistua kursseille.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

F-35-hankkeen rahoitus on merkittävin yksittäinen puolustusbudjettia kasvattava tekijä, joka tulee näkymään aina 30-luvun alkuun asti. Vuodelle 23 on varattuna ennakkomaksuihin 1,4 miljardia euroa sisältäen 272 miljoonaa euroa varautumista hävittäjähankinnan mahdollisiin valuuttakurssitappioihin. Tämä kertoo myös osaltaan poikkeuksellisesta tilanteesta Euroopassa. Yhdysvaltain dollari vahvistuu, kun globaalisti menee heikosti.

Talousarvioesitys sisältää noin 240 miljoonaa euroa Laivue 2020 -hankkeen menoja. Valtio on panostanut Rauma Marine Constructions -telakan toimintaedellytysten turvaamiseen. Puolustushallinnon näkökulmasta katsoen telakan toiminta on parantunut mutta vaatii edelleen tarkkaa seuranta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään noin 64 miljoonaa euroa, joka on samalla tasolla kuin vuonna 22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot sisältyvät ulkoministeriön pääluokkaan. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste tulee olemaan selkeästi Libanonin UNIFIL-operaatioissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Puolustuskyvyn rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi onkin hyvä, että puolustuspolitiikassa olemme tottuneet hakemaan konsensusta ja jatkuvuutta. Tästä haluan jälleen kerran kiittää eduskuntaa ja edustajia. — Tältä pohjalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho poissa. — Edustaja Koskela. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Myönsin jo varsinaisen puheenvuoron. Otetaan debattiin kohta mahdollisuus.

13.46 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriön hallinnonalalle: Eilen oli lähetekeskustelussa hallituksen esitys Suomen Nato-jäsenyydestä. Väistämättä näyttää siltä, että lähiaikoina Naton ovet aukeavat, vaikka Unkari ja Turkki sisäpoliittisista syistä vielä hankaavatkin vastaan. On meille hyväksi, että kansa näyttää olevan hyvin yksimielisesti Nato-jäsenyyden takana, ja tätä tukevat niin useat luotettavat mielipidetiedustelut kuin eduskunnan laaja enemmistökin. Tuleva Nato-jäsenyys pakottaa meidät tarkastelemaan uudelleen maantieteellisen sijaintimme merkitystä ja koko Suomen moninaisia turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia.

Itse tulen Satakunnasta, ja olen jo pitkään tiedostanut Satakunnan geo- ja sotilaspoliittisen aseman merkityksen. Porin prikaatilla on valmius ottaa vastaan Naton tuomat mahdollisuudet, haasteet ja yhteistyön monet muodot. Erityisesti Niinisalon varuskunta antaa yhteistyölle vankan pohjan. Pohjankankaan sekä Hämeenkankaan harjoitusalueet ovat koettanut kansainvälisen puolustusyhteistyön saralla. Alueethan ovat koko Euroopan mittavimpia ja parhaimpia sotilasharjoituksiin, erityisesti tykistölle. Tykistölle löytyy laajempia alueita lähinnä Rovajärveltä. Siellä voi tykillä ampua vielä pidemmälle. Kansainvälistä yhteistyötä ja yhteensopivuutta on tänäkin vuonna testattu esimerkiksi Arrow 22- ja Hammer 22 -harjoituksissa, joissa oli mukana lukuisia Nato-maita. Olin itsekin Arrow 22 -harjoitukseen tutustumassa. Siellä olivat mukana Iso-Britannia, USA, Latvia, Viro ja Suomi.

Kasarmialueille joudutaan tekemään investointeja, mutta yhtenä suurena investointitarpeena on logistiikka. Tästä syystä näen, että rautatieyhteys Porin Nato-yhteensopivasta syväsatamasta varuskunta-alueelle pitää saada käyttöön mitä pikimmin. Ratakäytävää siinä on jo valmiina, tarvitaan vain kunnostus ja kiskoja päälle. Uskon ja tiedän, että Porin kaupungilla on halukkuutta ja valmiutta olla mukana tässä yhteistyössä jo tämän edellä mainitun satamankin takia. Porin kaupungilla on varmasti halukkuus tehdä satamaan pienet tarvittavat parannukset. Porin prikaatin, Kankaanpään kaupungin ja Säkylän kunnan yhteis-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

työllä on maakunnallemme ja myöskin koko Suomelle tärkeä merkitys. Rauman sataman hyödyntäminen tulee todennäköisesti esille myös Nato-jäsenyyden myötä. Satakuntaan on siis syntymässä tällainen Natonkin kannalta puolustuspoliittisesti merkittävä keskittymä. Tämä, jos mikä, on Suomelle, Satakunnalle ja maakunnan kunnille tulevaisuuden kannalta äärimmäisen hyvä asia. Tällä tulee olemaan suuri merkitys työlle ja rauhan rakentamiselle, mutta myös työllisyyden ja yrittäjyyden kautta tämä tuo etua alueelle ja kunnille verotulojen muodossa.

Toivon, että puolustusministeriö ja Pääesikunta ovat tässä asiassa jo liikkeellä. Tämän asian kanssa ei kannata aikailla liikaa. Kun Porista saadaan ratayhteys Niinisaloon, antaa se mahdollisuuden myös koko Suomen kehäradalle. Niinisalon varuskuntahan on aikanaan perustettu Haapamäen sotilaspiirin varikoksi ja kertausharjoituskeskukseksi. Sodan aikana tämä poikittaisrata toimi erittäin tärkeänä osana kokonaisuutta. Rataa pitkin tuotiin rintamalta junalasteittain haavoittuneita Porin sairaalaan hoitoon. Vastaavaa tilannetta emme tietenkään enää ikinä halua, Natoon on rauhan yhteisö. Kuitenkin kehärataa pitkin voidaan Nato-kuljetuksia viedä itärajalle puolustustamme vahvistamaan, lisäksi itärajalta saataisiin tuotua teollisuuden tavarakuljetuksia Länsi-Suomen satamiin. Tämä olisi huoltovarmuudenkin kannalta, vaihtoehtoisten reittien kannalta, hyvin tärkeä ja paras vaihtoehto.

Tässä yhteydessä on syytä mainita pelastusharjoitukset. Porissahan on jo laaja pelastusharjoitusalue. Pelastusopisto on Kuopiossa, mutta Pelastusopiston koulutusta voitaisiin tarjota myös Porissa. Siellä on hyvät valmiudet koulutuksen järjestämiselle. Länsi-Suomesta löytyy varmasti koulutettavia. Siten Puolustusvoimien ja mahdollisesti Nato-harjoitusjoukkojen ei tarvitsisi itse perustaa omille alueilleen harjoituskeskusta, vaan ne voisivat käyttää Porissa jo olevaa aluetta. Pori on sopivasti sekä Säkylän että Niinisalon varuskunnan puolivälissä. Tämä on erinomainen mahdollisuus nyt, kun Satakunnan merkitys puolustuspoliittisena maakuntana kasvaa. Tämän projektin käynnistäminen melko pienillä panoksilla olisi yksi osa tätä hienoa tulevaa turvallisuuspoliittista kokonaisuutta, ja toivon, että ministeri on tämän jo huomioinut siellä suunnitelmissansa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Avataan mahdollisuus minuutin vastauspuheenvuoroihin painamalla V-painiketta. — Edustaja Häkkänen.

13.51 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on aloittanut Euroopassa vaarallisemman aikakauden, ja se näkyy kaikkien Euroopan maiden talouspolitiikan kokonaisuudessa. Puolustusbudjetteja nostetaan merkittävästi, mutta samaan aikaan omavaraisuuteen, kriisinkestokykyyn ja laaja-alaiseen turvallisuuteen panostetaan. Siinä mielessä on hyvä nähdä, että puolustusbudjetit nousevat nyt kaikissa maissa, myös Suomessa — siitä iso kiitos puolustusministerille ja yhteistyössä tietysti koko valtionjohdolle ja eduskunnan kaikille puolueille — mutta vaikutukset tulevat olemaan vielä laaja-alaisempia myös Suomessa. Miten tähän Venäjän kanssa elämiseen totutaan? Siinä pitää olla yhä jämäkämpi, parempi energiaturvallisuus ja ruokaturva, ehkä tietyt huoltovarmuuteen ja logistiikkaan liittyvät uudelleenjärjestelyt. Tässä me tarvitaan myös Euroopan unionin vipuvoimaa monissa asioissa.

Yksi kysymys: Naton kahden prosentin tavoite parin vuoden päästä Suomessa alittuu, kun hävittäjähankkeen kustannukset menevät pois budjetista. Miten tähän on varauduttu? Kannattaako puolustusministeri parlamentaarisen ryhmän perustamista ensi vaalikaudella, jossa pohditaan tätä asiaa?

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

13.52 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta nosti esille Nato-jäsenyyteen liittyvät hankintayhteistyöt ja erityisesti sitten turvallisuusinvestointiohjelmat, joita Nato erityisesti näissä raja-alueiden maissa harrastaa, joilla vahvistetaan edellytyksiä ottaa vastaan apua ja vahvistetaan koko liittokunnan puolustusta. Tämähän olisi varmaan se todennäköisin, mihinkä Suomi Naton yhteistä rahaa voisi saada, paljon todennäköisempää kuin tukikohdat tai esikunnat. Olisin kysynyt ministeriltä: onko käynnistetty suunnittelua, mitkä sellaisia kohteita Naton puolustus suunnitteluun liittyen olisivat Suomessa, joihinka tätä turvallisuusinvestointirahaa jo ihan lähivuosina voitaisiin hakea ja saada?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

13.53 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ennen kaikkea teitä, arvoisa puolustusministeri, historiallisen suuresta puolustusministeriön hallinnonalan budjetista. Budjetissa on puolustusmateriaalihankintoihin varattu noin 1,6 miljardia.

Puolustusvoimat on tehnyt merkittäviä hankintoja jo nyt, mutta osa niistä on ollut kotimaisia, kuten suojaliivit, kevyet kertasingot ja tykistön pitkän matkan ammukset. Puolustusmateriaalin hankkiminen kotimaasta vahvistaa työllisyyttä, puolustusteollisuutta ja huoltovarmuutta. Kysyn teiltä, arvoisa puolustusministeri: miten puolustusmateriaalihankintojen kotimaisuusastetta voitaisiin edelleen parantaa, ja voitaisiinko kotimaisuus ottaa hankintapäätöksen kriteeriksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

13.54 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensi vuoden osalta kolme keskeisintä asiaa tässä budjettiesityksessä ovat seuraavat: 1) kansallisen puolustuksen vahvistaminen, se, että kertausharjoituksia lisätään ja näistä materiaalihankinnoista huolehditaan, 2) tämän Nato-prosessin loppuunsaattaminen, valmius siihen, että me olemme siitä ensimmäisestä päivästä täysivaltaisena jäsenenä valmiita Naton aktiivisena vaikuttajana, se, että meillä on henkilöstöasiat katsottuina ja meillä on osaaminen katsottuna kuntoon, ja 3) Ukrainan tukeminen. Ukrainaa on autettava. Kymmenen tukipakettia Ukrainalle on tähän mennessä annettu, ja yhdestoista paketti on valmisteilla, ja on varauduttava siihen, että lisää on vielä annettava.

On myös välttämätöntä, että satsaamme puolustukseen ensi vuoden jälkeen, ja tätä on välttämätöntä jatkaa. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: kuinka ensi vuoden jälkeen näette puolustusmäärärahojen kehityksen sen jälkeen, kun myös materiaalihankintojen osuus on pienentynyt?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen.

13.55 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä puolustushallinnon budjettia, ja tämä tasokorotus, joka on merkittävä, on

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

varmasti enemmän kuin perusteltu tässä muuttuneessa toimintaympäristössä, ja on hienoa, että yksimielisesti täällä ollaan voitu tätä lisäystä käsitellä.

Puolustusvaliokunnan käsittelyssä nousi muutamia huomioita siitä, minkälaista lisäkehitystyötä jatkossa tarvitaan. Erityisesti nousi esiin muun muassa kybertoimintaympäristön kehittäminen ja se, että jatkossa pitää pyrkiä huolehtimaan siitä, että pystytään ratkaisemaan tämä haaste siitä, että kun se on nyt hajautunut useamman eri toimijan vastuulle, tätä vastuunjakoa voitaisiin selkeyttää. Sen lisäksi on noussut huoli tästä henkilöstömitoituksesta, ja varmasti se on semmoinen, mitä pitää jatkossa sitten tulevalla hallituskaudella tarkastella.

Täällä on puhuttu näistä laajentuneista tehtäväkuvista sekä myös tästä henkilöstön jakamisesta paljon, ja on tärkeätä, että henkilöstöjärjestöjen kanssa sitten yhteistyössä mietitään muun muassa näitä työaikalain päivitystarpeita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mustajärvi.

13.56 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin strategisten hankkeitten talousriskeistä: Niitä on jo sivuttu, mutta jos ajatellaan vaikka Laitue 2020 -hanketta, niin siinä on paitsi tämä viivästys niin myös osaamisongelmia ja pitkät alihankintaketjut. Ja kun lähdettiin liikkeelle 1,3 miljardista, nyt siihen on tullut jo kaksi kertaa 100 miljoonan euron lisäpanostus.

Sitten F-35-hankkeeseen kytkeytyy vielä enemmän. Paitsi, että se on jättihanke, niin ovat valuuttariskit, indeksikorotukset, puolustushankintojen yleinen kohoaminen koko maailmassa, tekniset ja tuotekehitysongelmat, joista raportoidaan eri puolilta maailmaa, ja sitten Suomen kohdalla maksatusten etupainotteisuus.

Vielä kolmantena kysymyksenä sitten näiden lisäksi: Arktisten alueitten strateginen merkitys puolustuksessa korostuu. Miten arvioitte sitten sotilaallisen liikkuvuuden, military mobilityn, rahoitusmahdollisuuksia, mutta myöskin niitä vaateita, mitä Natosta tulee? Kuinka nämä suhtautuvat toisiinsa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

13.58 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kollegat! Ihan ensiksi haluan kiittää puolustusministeriä ja hallitusta erinomaisen hyvin hoidetusta 24. päivän helmikuuta jälkeisestä tilanteesta niin puolustusbudjetin, lainsäädännön uudistusten kuin eri asioiden toimesta. Viime kevättalvi osoitti meille sen, kuinka tärkeää on pitää omasta puolustuksestaan huolta. Jos Suomi olisi valinnut Ruotsin tien, meillä olisi kaksi prikaatia laittaa tämälätyyppisissä tilanteissa varmistamaan Suomen koskemattomuus.

Meillä on vuosien aikana eri puolilta tullut esityksiä siitä, että yleistä asevelvollisuutta pitäisi tarkastella niin, että romutetaan se käytännössä, puretaan se pieniksi palasiksi ja täytetään sitten erilaisilla kotikutoisilla keinoilla. Arvoisa puolustusministeri, olen hieman huolissani siitä, kuinka tänä päivänä nähdään nyt Nato-jäsenyyden ja yleisen asevelvollisuuden yhteys toisiinsa. Suomi tarvitsee yleisen asevelvollisuuden myös Nato-jäsenyyden jälkeen, koska se on meidän oman puolustuksemme kova perusta. [Puhemies koputtaa] Kuulen mielelläni, miten ministeri tätä asiaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

13.59 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme Ukrainassa nähneet, sen lisäksi, että puolustuskyvyn tulee olla tietysti kunnossa, siihen liittyy myös kansan ja kansalaisten osaaminen. Perussuomalaiset esittelivät elokuussa ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjelman, jossa esitimme, että peruskouluun lisättäisiin opetus suunnitelmaan tällainen maanpuolustuksen ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden opintopaketti, jossa voitaisiin esimerkiksi resilienssiä lisätä, varautumisen osaamista lisätä, toimintaa kriisitilanteissa, joka voi sisältää siis monenlaisia asioita, kuten vaikka ensiapua tai tulentehtäviä ja tällaisia asioita. Nyt tiedustelin: sen lisäksi, että panostamme reserviläisiin ja vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, onko ministeriössä harkittu, että tuotaisiin koko ikäluokille nämä taidot, joita kriisitilanteissa mahdollisesti tarvittaisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskiewicz.

14.00 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ministeri Kaikkosta ja myös pääministeri Marinia — puhutaan hyvää näin selän takana — ja koko hallitusta siitä, miten olette maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa hoitaneet, tietysti hyvässä yhteistyössä tasavallan presidentin kanssa. Tuki Ukrainalle on ollut todella tarpeen, ja sitä on jatkettava. En ymmärrä, mitä Ranskan presidentti Macron tarkoitti sillä, että Venäjän turvallisuushuolet on otettava huomioon. Toivon toki, että joskus on Venäjän kanssa hyvät välit, mutta tällä hetkellä puhua Venäjän turvallisuushuolista, kun Venäjä on hyökännyt Ukrainan kimppuun raakalaismaisella, rikollisella tavalla — en ymmärrä. Jos jokin Venäjän turvallisuutta uhkaa, niin se on nykyjohdon suurvaltafantasiat ja imperialismi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

14.01 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu, ja meidän on muututtava sen mukana. Mannerlaatat liikkuvat, ja meidän täytyy pystyä ottamaan ennaltaehkäisevästi huomioon riskejä, mitkä kumuloituvat jo taivaanrannassa. Siksi panostaminen puolustukseen kaikin mahdollisin keinoin on ennaltaehkäisevä päätös sille, ettemme joutuisi kohtaamaan sotaa omalla maaperällä enää koskaan.

Ministeri Kaikkonen, Suomen kansan ja Tuusulan, Suomen puolustuksen pääkaupungin, puolesta iso kiitos työstänne. Ja isyysloman alkaessa oikein hyvää isyyslomaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

14.02 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset edelleen ministerille hyvästä työstä maanpuolustuksen eteen. Pidän Puolustusvoimien vahvistamista koskevia päätöksiä paitsi hyvin tarpeellisina myös erittäin vastuullisina. Ensivuoden osalta Puolustusvoimien henkilöstömäärä kasvaa siis 125 henkilötyövuodella, ja tällä vahvistetaan lähivuosien tavoitetta lisätä henkilöstömäärää 500 henkilötyövuodella. Kysymys ministerille kuuluu: onko tämä lisäys mielestänne riittävä, ja jos ei ole, niin mikä olisi se riittävä määrä?

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Toinen asia, jota salissa esiin nostettiin, liittyy henkilöstön jaksamiseen. Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisesta on puhuttu pitkään ja kannettu huolta. Millaisia panostuksia ja toimenpiteitä on tehty Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisen edistämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

14.03 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitokset kanssa puolustusministerille todellakin hyvästä toiminnasta tässä kriisin aikana. Todella nyt tämä budjetti vahvistaa meidän turvallisuuttamme. Olemme sen turvallisuuden tuottajia, kun nyt olemme Natoon liittymässä.

Meillä on vahva yleinen asevelvollisuus ja hyvä reservi. Pohdin tuota samaa kysymystä, minkä edustaja Häkkinenkin esitti, kun nythän meillä budjetti on noin 2,4 prosenttia bkt:stä — Naton suositus taitaa olla 2 prosenttia — mutta se tulee alenemaan. Pohdin sitä, voisiko tämän reservin ja yleisen asevelvollisuuden laittaa euroiksi: saisiko näistä kovaa valuuttaa niissä neuvotteluissa, jos tähänkin panostettaisiin siellä, tai että siitä turvallisuudesta, mitä me luomme, saisi esimerkiksi jonkinlaisen alennuksen.

Noista jakovarահankkeista kaksi nostoa. Toinen on erinomainen, nämä Kauhavan lentosotaharjoitukset. Toinen on tämä kriha-veteraanien eli kriisinhallintaveteraanien tuki. Se täytyy nyt kyllä hoitaa STM:n puolelle sieltä puolustusministeriöstä, että me saadaan jatkossakin se rahoitus kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, Riitta, olkaa hyvä.

14.04 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Minunkin puolestani lämpimät kiitokset erinomaisesta työstä, jota olette tehneet. Ensi vuoden talousarviolla vahvistetaan kyvykkyyttämme kaikilla puolustushaaroilla ja täydenne-tään myös puolustusmateriaalivarantojamme.

Puolustusvaliokunta on korostanut, että materiaalihankintoja on perusteltua kohdentaa kotimaiselle puolustusteollisuudelle EU:n puolustus- ja turvallisuusdirektiivin sen mahdollistaessa, ja näinhän on myös toimittu. Ukrainan sota on konkreettisesti osoittanut, että kriisitilanteissa ulkomaisia hankintoja ei ole mahdollista tehdä nopeasti, jos lainkaan, ja tämä korostaa nimenomaan tarvetta vahvaan kotimaiseen puolustusmateriaalituotantoon ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen. Kysyisin: kuinka ministeri näkee materiaaliomavaraisuutemme kehittyvän tulevina vuosina?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

14.05 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä puolustusasioissa on laaja parlamentaarinen yksimielisyys, ja on hyvä, että näin on, koska kaikkia miekkoja ei voi takoa auroiksi, sen on tämä maailman tilanne osoittanut, ja hyvä niin.

Tässä valtiovarainvaliokunnan esityksessä tehdään Kauhavan kentän osalta 250 000 euron lisäys. Kauhavan lentokenttähän on sotilaskenttä, se ei ole leijanalennätyskenttä, vaikka siellä voidaan sitäkin harjoittaa, mutta sinne voi tällä hetkellä, vaikka heti, laskeutua F-35-hävittäjä. Tämän takia on todella tärkeää, että Kauhavan lentokenttä pidetään tässä kokonaisuudessa mukana, kun Ilmavoimien muuttuvat tarpeet saattavat hyvin nopeasti muut-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

taa muotoaan. Kysyisinkin tässä yhteydessä puolustusministeriltä, joka on hyvin yhteistyökykyisesti hoitanut näitä asioita: mikä on puolustusministeriön ja ehkä myös Ilmavoimien arvio Kauhavan lentokentän tulevasta käytöstä Puolustusvoimien osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

14.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että puolustusrahoihin löytyy resursseja Suomesta. Puolustus on hyvällä tolalla, ja näin täytyy olla, kun tässä Venäjän naapurissa joudumme olemaan.

Itseänikin kiinnosti tuo kysymys tulevaisuudesta ja siitä, että jos Suomi nyt Nato-jäseneksi jossain kohtaa tulisi pääsemään, miten ministeri näkee tilanteen rahojen käytön suhteen. Tämän kahden prosentin bkt-osuuden me varmaan haluamme pitää puolustusmenoissa myöskin hävittäjähankintojen valmistumisen jälkeen. Mitä se käytännössä sitten tarkoittaa toiminnan suhteen, kun tällä hetkellä Puolustusvoimat on enemmän tai vähemmän reserviläisten koulutusorganisaatio ja osaamisen ylläpito-organisaatio — muuttuuko siinä sitten jokin siihen suuntaan, että tulisi enemmän tällaisia korkeimman valmiuden joukkoja, joita koulutettaisiin tiiviimmin? Olisiko siinä kenties kohde niille rahallisille resursseille?

Toinen kysymys: kuinka yhteispuolustus Ruotsin kanssa, yhteisten resurssien suunnittelu on tässä vaiheessa edennyt tässä Nato-viitekehyksessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

14.07 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensiksikin valiokunnalle, että lisäsitte maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen. Se oli hyvä asia. Samoin lentosotaharjoitukset Kauhavalla: 250 000, oikein hyvä. Täällä edustaja Sankelokin käytti hyvän puheenvuoron, mitä fasilitettiin siellä meillä päin on.

Sitten yleensäkin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvä koulutus: se on tuiki tärkeä, ja tiedänkin, että ministeri on sen kannattaja, että tätä tuetaan, kiitos siitä. Toivon — mitä juuri täällä tuli esille — että näitä valmiuksia lisättäisiin myöskin opetussuunnitelmien perusteisiin kokonaisturvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyen. Tähän sivistysvaliokuntakin on ottanut kantaa, koska osa turvallisuustaidosta pitää oppia siellä kouluissa.

Kysyisin sitten siitä, kun Ukrainassa on sotimassa myös suomalaisia ja tulevaisuudessa ehkä voi olla enemmänkin. Miten huolehditaan heidän sosiaaliturvastaan ja mahdollisen vammautumisen turvastaan? Tiedän, että jo nyt on tarvittu terveydenhuollon apua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.08 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvä ministeri! Taitaa olla ainoa pääluokka, jota esitellessä kiitellään tässä salissa jopa oppositiossa, jos miljardilla nousevat menot. Yleensä se on niin, että jos miljardin joku asia nousee, niin siitä tulee kovasti porua, vaikka kohdekin olisi perusteltavissa.

Mutta, hyvät kollegat, arvoisa ministeri, kysyisin, millä tavalla nyt esimerkiksi varuskunnissa on varauduttu mahdollisiin sähkökatkoksiin, tai kun polttoaineen hinnat kasva-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

vat, niin onko huomioitu kustannuksia. Tämä inflaatio tosiaan laukkaa nyt ihan hurjaa vauhtia, ja sehän näkyy tietysti näissä hankinnoissakin, niin kuin tuossa kollegat ovat huolia esiin nostaneet. Tämä puolustusmenojen pysyvä kahden prosentin osuus bruttokansantuotteesta kyllä herättää myös kysymysmerkkejä. Sitä voi olla vaikea perustella niinä aikoina, kun leikataan esimerkiksi sote-menoista, tai jos sellainen tilanne tulee vastaan, että valitaan, mistä täytyy ottaa. Kysyisin vielä, jos vain sallitte: millä tavalla näihin Naton si- säisiin budjetteihin pystymme vaikuttamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.10 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on saanut viimein kaikki puolueet ymmärtämään Puolustusvoimien tärkeyden. Enää ei kuule puheita yleisen asevelvollisuusjärjestelmän lakkauttamisesta tai puolustusmenojen leikkaamisesta.

Yksi asia, mistä olen kuitenkin huolissani, on ampumaratojen alasajo, mikä viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut huimaa. Ampumaradat ovat keskittyneet, ja niitä on pienimmästä päästä myös lakkautettu. Lienee yhteinen tavoite kasvattaa ampumarataverkoston yli tuhanteen rataa. Ampumataitoa voidaan ylläpitää vain, jos on paikka, missä harjoitella. Tämä ei tokikaan ole vain puolustusministeriön hallinnonala vaan liittyy olennaisesti myös maa- ja metsätalousministeriöön sekä ympäristöministeriöön, josta löytyy se keskeisin ongelma: liian tiukat ympäristövaatimukset. [Petri Huru: Juuri näin!] Kysyisin puolustusministeriltä: näkisittekö tarpeellisena, että ampumaratoihin liittyvää byrokratiaa purettaisiin ympäristöministeriöstä käsin? [Puhemies koputtaa] Maanpuolustuksellisesti se olisi hyvin tärkeää, ja myös rahoitusta kaivataan kyllä lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

14.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Kaikkoselle hyvin hoidetusta sektorista, ja erityiskiitokset siitä, että te huolehditte myös Suomen syntyvyydestä ja väestönkehityksestä, joka on hyvin huolestuttava nykylukemilla. Kysynkin siitä: minkälaisena näette lähivuosien ja ehkä vuosikymmentenkin osalta sen, että meillä syntyvyys on laskenut niin alas kuin se nyt on laskenut, ja onko joi- takin muitakin toimenpiteitä kuin ne, mitä te olette saanut aikaan, tehtävissä asian hyväk- si? [Naurua]

Arvoisa puhemies! Toinen huolenaihe tai kysymys on kyberturvallisuus, joka täällä jo mainittiinkin. Jyväskylä ja Keski-Suomi ovat kyberturvallisuuden ylivoimainen pääkau- punki tässä maassa. Esitän nyt toivomuksen, että sekä siviili- että sotilaspuolella tänne pa- nostettaisiin, Keski-Suomeen, tässä mielessä sekä koulutukseen että tutkimukseen, niin että sitä kautta [Puhemies koputtaa] tämä meidän tärkeä ala kehittyisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.12 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maanpuo- lustuksen perusta on yleisessä asevelvollisuudessa, ja perustuslain mukaan jokainen suo- malainen on maanpuolustusvelvollinen. Suomen reservin muodostavat varusmieskoulu- tuksen suorittaneet asevelvolliset. Samaan aikaan valtion budjetissa rahoitetaan valtion-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

avustuksella Aseistakieltäytyjäliittoa, joka omien sanojensa mukaan näkee asevelvollisuuden haitallisena järjestelmänä, josta pitää luopua. Valtionavustusta saa myös Sadankomitea, jonka tavoitteina ovat aseistariisunta, yleisen asevelvollisuuden lakkauttaminen ja yhteiskunnan militaaristen rakenteiden purkaminen. Rauhanjärjestöjä on muitakin, tavoitteet samankaltaisia. Kysyn teiltä, arvoisa puolustusministeri: Eikö valtion tukemien rauhanyhdistysten toiminta ole ristiriidassa maanpuolustuksen tavoitteiden kanssa? Miksi valtio rahoittaa esimerkiksi asevelvollisuuden purkamiseen tähtäviä järjestöjä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.13 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaksi kiitosta:

Ensinnäkin vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja maanpuolustusjärjestöjen puolesta. Olen itsekin ollut vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön, Reserviläisliiton, puheenjohtajana, ja silloin käytiin joka syksy anelemassa ministeriöstä lisämäärärahoja. Nyt on erinomaista, että vapaaehtoinen maanpuolustus on huolehdittu jo niin sanotusti ministeriön esityksessä. Sitä kannatetaan vahvasti, sillä reserviläisten omaehtoinen harjoittelu, kenttäkelpoisuuden ylläpitäminen ja maanpuolustustahto ovat keskeisintä maanpuolustusjärjestöjen roolia ja siitä pidetään nyt kiinni. Kiitos siitä, herra ministeri.

Toinen kiitos liittyy Kauhavan lentosotakoulun alueeseen ja tähän lentosotaharjoittelumäärärahaan, jonka valtiovarainvaliokunta lisäsi. Kauhavan kentällä on edelleen strateginen merkitys Suomen puolustuksessa, ja sitä on ylläpidettävä, ja tämä määräraha edesauttaa sitä. Kysyisin ministeriltä: kuinka huolehdittaisiin jatkossa myös niin, että tätä ei tarvitsisi enää valtiovarainvaliokunnan kautta kierrättää [Puhemies koputtaa] vaan se tulisi jo näihin pohjiin mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.14 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ääni on vähän matala, mutta ei kuitenkaan koronassa. — Arvoisa puolustusministeri, puolustusvaliokunnan jäsenenä haluan kyllä osoittaa kiitokseni ja ihailuni teille siitä työstä, minkä olette tehnyt isänmaamme hyväksi puolustusministerinä. Pieni toive, jonka teille jo aikaisemmin jätin: onko mahdollista saada sinne Panssariprikaatiin ne kuusi Leopardin hinausvaunua ja se panssarihaupitsin simulaattori? Tällaiset toiveet lyhyesti, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.15 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo ministeriä myös kiitin, ja edustaja Kankaanniemiakin kiitti vielä ansioista lähitaisteluissa, [Naurua] mutta yksi osa kiitoksia kuuluu eduskunnalle, koko eduskunnalle, ei pelkästään hallitukselle tai ministerille vaan koko eduskunnalle. Näitä budjetteja ja puolustuspolitiikkaa ollaan rakennettu yhdessä. Itse olen saanut olla eduskunnan puolustusvaliokunnassa kohta 12 kokonaista vuotta, ja kaikille näille vuosille on tyypillistä se, että asioita puolustuksen osalta tehdään niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina yhdessä.

Sanoin tämän yhden huoleni, joka liittyy yleiseen asevelvollisuuteen, sen kestävyYTEEN ja siihen, ettei sitä lähdetäisi purkamaan. Yksi syy tähän huoleen tulee vuoden 25 jälkei-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

sestä ajasta, jolloin puolustusbudjetit lähtevät laskemaan. Olen ihan varma, että ei myöskään tulevalle hallitukselle eikä ehkä senkään jälkeen olevalla hallituksella ole rahaa määrättömästi, joten meidän pitää rakentaa omaa puolustustamme viisaasti ja kustannustehokkaasti. Sen takia kysynkin ministeriltä tästä vuoden 25 jälkeisestä budjettitasosta: [Puhemies koputtaa] mikä voisi olla sellainen tapa, jolla pystyttäisiin varmistamaan kestävyys puolustusbudjeteissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.16 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin ottaisin laikin päästä, jos saisin sellaista täällä pitää.

Mutta palaan tähän edustaja Simulan esiin ottamaan ampumarata-asiaan vielä. Siinä on nyt niin, että esimerkiksi Varsinais-Suomessa ensin Liedon ampumarata jouduttiin sulkemaan sen vuoksi, kun sinne sai luvan rakentaa yhden vapaa-ajanasunnon lähelle ampumarataa, [Petri Huru: Käsittämätöntä!] ja sen jälkeen Kolkkisten rata suljettiin samasta syystä, kun tämä vapaa-ajanasuntojen meluohjearvo on 50 desibeliä ja oikeusasteissa se tulkitaan absoluuttiseksi ylärajaksi. Toivon todella, että voitte myös Puolustusvoimien kannalta ottaa tämän esiin, että saataisiin tämä kokonaisuus edes keskimääräiseksi meluksi, niin nämäkin ampumaradat saataisiin käyttöön. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.17 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kanssa kiittää puolustusministeriä hyvästä ja ansiokkaasta työstä ja myöskin puolustusvaliokunnan jäseniä. Siellä on ollut hyvä parlamentaarinen, yli puoluerajojen mennyt yhteistyö näissä puolustusasioissa.

On semmoinen asia kuitenkin, mikä tässä viime aikoina on paljon puhuttanut koko eduskuntaa, ja se on ennallistaminen. Mielestäni näitä ampumaratoja voisimme ennallistaa muutaman kymmenen vuoden taakse ja muun muassa Malmin lentokentän voisimme ennallistaa sinne 52 vuoden taakse. Kun te olette puolustusministerinä vielä hetken, niin pystyttekö te vaikuttamaan siihen, että näitä ampumaratoja saadaan runsaasti lisää Suomeen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

14.18 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi yhtyä näihin lukuihin kiitoksiin ja onnentoivotuksiin lähitaistelumenestyksestä ja alkavasta isyyslomasta.

Kysyisin kuitenkin, arvoisa puolustusministeri, tästä kriisinhallinnan jälkihoidon rahoituksesta, josta täällä myös aiemmin mainittiin. Kriisinhallinnan parlamentaarinen komiteahan huomioi lausunnossaan tämän jälkihuollon ja sen rahoituksen tarpeellisuuden ja tote- sikin, että sitä olisi kehitettävä. Nyt kun se on ollut Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen, STEAn, harkinnanvaraista tukea, toivoisin, että tämä saataisiin budjettiin ja se olisi riittävä. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Onko niin, edustaja Rantanen, että pyysitte puheenvuoron? [Mari Rantanen: Poistin puheenvuoron.] — Poistitte, joo.

Ministeri Kaikkonen, teille tuli niin paljon kysymyksiä, että on viisi minuuttia vastaus-aikaa. — Sen jälkeen siirrytään sitten puheenvuoroihin.

14.19 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Voi kiitos. [Naurua] Mennään suoraan näihin.

Edustaja Koskelalta tuli selvät Satakunnan terveiset.

Edustaja Häkkänen ja edustajat Mäkelä, Savola, Kari ainakin, tästä puolustusbudjetin pidemmän tähtäimen näkymästä: Todella lähivuodet me ollaan siinä kahdessa prosentissa ja vähän ylikin, mutta sen jälkeen lasketaan, jos ei mitään tehdä, ja näkisin kyllä puolustusministerinä, että kyllä meidän pitää jatkossakin olla siinä vähintään kahdessa prosentissa. Tämä nyt varmasti on seuraavien hallitusneuvottelujen asia. Toivottavasti seuraava hallitusneuvottelu voi linjata niin, että se on siellä yli kahdessa prosentissa tai vähintään kahdessa prosentissa myös vuosikymmenen loppua kohti. Jos ei, niin sitten voi ajatella vaikka tällaisista parlamentaarista ryhmää pohtimaan tätä asiaa. Tarve ei ainakaan tule vähene- mään, ja käyttöä tulee olemaan, se on aivan selvä asia.

Edustaja Koskinen: Naton turvallisuusinvestointiraha. Ei olla vielä siinä vaiheessa pro- sessia, että tässä kohtaa oltaisiin, mutta siihen palataan varmasti tuonnempana.

Edustaja Ronkainen: kotimaiset hankinnat. Kyllä niitä tehdään. Voi sanoa, että suurin piirtein se, mitä pystytään, ostetaan kotimaasta, ja me ollaan tehty kotimaisia hankintoja. Mainitsitte kessit, suojaliivit. Muitakin lisähankintoja on valmistelussa ja tulossa.

Edustaja Holopainen, kybertoimintaympäristöön on panostettu. Pitää jatkaa edelleen, sekä rautaa että henkilöstöä tarvitaan. Tämä on ilman muuta yhä tärkeämpi sektori.

Edustaja Mustajärvi, Laivueesta totean, että meillä ei ole sotalaivoja Suomessa vähään aikaan rakennettu, ei ole oikein kilpailuakaan siinä. Hankkeella on tunnetut vaikeudet, mutta niitä on nyt onneksi hyvin pitkälle ratkottu, mutta niin kuin sanoin, se vaatii edelleen seurantaa. F-35-hanke etenee nähdäkseni kyllä aika lailla suunnitelmien mukaisesti, on putkessa. Toki siinäkin on tiettyjä kysymyksiä, mihin viittasitte. Sotilaallisen liikkuvuu- den hankkeet, EU, Nato — omat tarpeensa sielläkin tulee ilman muuta olemaan.

Edustaja Kari: Nato-jäsenyyden ja yleisen asevelvollisuuden yhteys. Me jatkamme ylei- sellä asevelvollisuudella. Siihen ei ole tarvetta tehdä mitään isompia muutoksia. Se on yksi meidän kulmakivistä meidän puolustuskyvyssä, ja Natossa kyllä arvostetaan sitä, että meillä on aika jyrkää puolustuskyky juurikin tämän takia.

Edustaja Rantanen: koululaitokseen kriisitaitoja ja ehkä kokonaisturvallisuutta, maan- puolustuskoulutusta. Minä suhtaudun siihen myönteisesti. Se on aika lailla OPM:n asiaa, mutta kyllä siellä nyt ainakin jonkinlaiset perustaidot voisi olla hyvä opettaa. Ja ehkä näitten yhteisten kutsuntojen myötä voidaan myöskin sitten lisätä tietoisuutta näistä asiois- ta. Sekin asia on valmistelussa, mutta se on päätettävissä vasta seuraavalla vaalikaudella.

Edustaja Koponen, kiitoksia toivotuksista. Teille toivottaisin oikein hyvää joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta samalla, ja oikeastaan kaikille muillekin täällä. [Naurua]

Edustaja Pelkonen: onko tämä 500 riittävä henkilöstölisäys. Ei se varmaankaan tule riit- tämään, kun katsotaan vähän pidemmälle tulevaisuuteen. Me tullaan saamaan Natolta suo- rituskyktavoitteita, ja täytyy sitten katsoa, miten me lähdemme niitä tavoittamaan. Mutta kyllä ne tulevat tarkoittamaan varmasti sitä, että lisää henkilöstöäkin täytyy palkata. Hen-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

kilöston jaksaminen: tarkkaa seuranta, lisää henkilökuntaa, ja esimiestyöhön panostetaan entistä enemmän.

Edustaja Pirttilahti, Naton laskentatapa on mikä on, ja tuskin siihen voimme oikein vaikuttaa. Sen kanssa on elettävä.

Edustaja Mäkinen: materiaaliomavaraisuus. No, kotimaassa tehdään se, mikä pystytään, mutta kyllä me joudumme ostamaan tavaraa ulkomailta. Se on aivan selvä asia, kun me kuitenkin halutaan hankkia pääsääntöisesti parasta, mitä on saatavilla.

Edustajat Sankelo ja Savola viittasivat Kauhavan kenttään. No, Ilmavoimien kanssa on välillä käyty keskustelua tästä kenttäasiasta laajemminkin. Kauhavan kenttä ei ole ainoa kysymys, mutta Ilmavoimat katsoo, että sen olisi tarkoituksenmukaisinta keskittyä nykyisille kentilleen. Mutta yleisesti ottaen voi sanoa, että on tärkeää, että meillä on laaja lentokenttäverkosto, eli ei niitä ainakaan alas pitäisi ajaa. Ja hyvä, että harjoituksiin löytyy siellä rahoitusta, että myös PV näkyy siellä Kauhavan kentällä ensi vuonna.

Edustaja Mäkelä: tuleeko korkeimman valmiuden joukkoja. Viitaan tässäkin näihin Naton suorituskykyvaatimuksiin, jotka meille aikanaan sitten kerrotaan. Katsotaan, minkälaisia tarpeita sieltä tulee. Suomi—Ruotsi-yhteistyö voi hyvin ja kehittyä, ja siltäkin rintamalta varmaan kuullaan ensi vuoden puolella taas lisää.

Edustaja Risikko, niillä suomalaisilla, jotka ovat Ukrainassa sotimassa, ei ole yhteyttä puolustusministeriöön tai Puolustusvoimiin. Se on hyvin omatoimista toimintaa ja omavastuista kyllä nähdäkseni myöskin.

Edustaja Hänninen, sähkökatkoksiin ja muuhun: Kyllä, totta kai Puolustusvoimissa on varautumista tehty paljonkin. Naton budjettiin vaikutamme, mutta vain omalta pieneltä osaltamme, olemme pienehkö jäsenmaa kuitenkin.

Ampumaradoista kysyivät ainakin Simula, Junnila, Mäenpää: pitäisikö niihin liittyvää byrokratiaa keventää. Kyllä meidän puolustushallinnon mielestä pitäisi, mutta se ei ole pääsääntöisesti meidän hallinnonalan alla. Mutta tästä on kyllä puhuttu myöskin ympäristöministeriön suuntaan. Mieluummin tässä maassa tarvitaan enemmän kuin vähemmän ampumaratoja. [Petri Huru: Juuri näin!]

Edustaja Kankaanniemi, [Naurua] no niin, siis syntyvyysikäluokat, joille en paljon juuri mitään voi, ovat laskeneet, mutta esimerkiksi varusmiespalvelusta aloittavissa se näkyy vasta 2030-luvulla. Ja toisaalta varmaan sitten naisten kasvava määrä armeijassa voi kompensoida osaltaan tätä. Mutta tätä on syytä pohtia jatkossakin. Kyber-Jyväskylä, kyber-Keski-Suomi — no, tarve kyberille ei ainakaan vähene tulevaisuudessakaan.

Edustaja Ronkainen, rauhanjärjestöjen valtionavut ovat OKM:n budjettiasiaa. Jätän sen eduskunnan arvioitavaksi.

Ja vielä edustaja Niemi: Leopardin hinausvaunut, kuusi kappaletta, Parolaan. Tarkistan Puolustusvoimien kannan asiaan.

Edustaja Huru: kriha-jälkihoidon rahat pysyviksi. Pidän sitä tärkeänä asiana, ja tätä asiaa pitää myöskin työstää. [Petri Huru: Kiitos!] Se on tosi tärkeä hanke tässä. [Eduskunnasta: Presidenttiainesta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ei mennyt paljon yliajalle. — Näin, ja nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Sankelo.

14.26 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan keskustelu tämän puolustusministeriön hallinnonalan osalta on kyllä hyvin harmonista, ja hienoa, että puolustusbudjettim-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

me on nousemassa eurooppalaiseen sarjaan kokonsa osalta. Nyt on totta, niin kuin ministeri tuossa omassa puheenvuorossaan sanoi, että tulevan hallituksen on huolehdittava siitä, että tämä nyt valittu linja on johdonmukainen ja pitkäaikainen.

Materiaalihankintojen osalta, jotka liittyvät tietysti tähän puolustusbudjettiin, HX- ja Laivue-hankkeet ovat nostamassa Suomen suorituskyyä uudelle tasolle. Ukrainan sotaan on osoittanut sen, että jos ovat vermeet kunnossa, niin hyvä niin, mutta keskeisintä on se puolustustahto, ne kaverit, jotka näitä aseita ja varusteita käyttävät. Suomessahan on erinomainen tilanne. Se heijastelee oikeastaan varmaan tätä eduskunnankin keskustelua. Meillä on korkea puolustustahto, ja edelleenkin kaikissa tilanteissa, jos Suomea uhkaa vaara, me olemme valmiita käyttämään voimaa sen torjumisessa.

Nato-jäsenyys tuo, totta kai, Suomelle lisää kyvykkyyttä, mutta myös Suomi tuo sitä tähän yhteisöön, niin kuin olemme todenneet. Yksi keskeinen elementti tulevassa Nato-jäsenyydessä on tietysti se, että sen on hyvä pitää sisällään myös pohjoismaista ulottuvuutta sillä tavalla, kun kaikki naapurimaamme ovat myös mukana.

Arvoisa puhemies! Tosiaan muutama sana Kauhavan Lentosotakoulun lakkauttamisesta 2015. Nimittäin nykytiedon valossahan tämä lakkautuspäätös, joka tehtiin silloin puolustusvoimauudistuksen yhteydessä, voidaan todeta, oli virhearvio. Tämän johdosta käytän tässä muutaman sanan kertoakseni siitä, mitä siellä kentällä sitten vuoden 2015 jälkeen tapahtui. Nimittäin siinä oli semmoinen, että tämä kenttä siirtyi yksityiseen omistukseen LSK Business Parkille. Sen jälkeen siinä oli muutaman vuoden ikään kuin tällainen hiljaiselo, kunnes 2020 siellä pidettiin sitten kansainvälinen ilmailunäytös, jonka yhteydessä tämä kenttä — luvitus ynnä muut — ikään kuin palasi sieltä korpikenttätatuksesta taas käyttökelpoiseksi kentäksi. Tämän jälkeen on nyt seuraavina, sen jälkeisinä vuosina valtiovarainvaliokunnan kautta saatu toimintaraha lentotoiminnalle. Ilmavoimat on aina siellä lähinnä kesäisin pitänyt harjoitustoimintaa tämän määrärahan puitteissa, ja nyt tänäkin vuonna on tehty päätös, että ensi vuonna sitten Puolustusvoimat ja Ilmavoimat voivat siellä harjoitella.

Mutta niin kuin sanottu, kun kauhavalainen pitää puheenvuoroa, niin totta kai siinä on semmoinen tietty kotiseutunäkökulma, mutta se täytyy todeta, että Kauhavan lentokenttä kuitenkin kytkeytyy tähän Ilmavoimien kokonaisuuteen. Niin kuin puolustusministeri tuossa totesi, on selvää, että tässä kokonaisuudessa tarvitaan erilaisia kenttiä, mutta Kauhavan osalta haluan todeta, että se on tosiaan pysynyt toimintavalmiina kaikki nämä vuodet. Sinne on yksityinen toimija tehnyt omia sijoituksiaan ja laittanut sillä tavalla nämä kaikki laitteet ynnä muut kuntoon. Ilmavoimat on voinut siellä harjoitella ja sitten palata muihin tukikohtiin.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tämän tilanneraportin tarkoitus on, on se, että vaikuttaa kuitenkin todennäköiseltä, että Nato-jäsenyyden kautta kansainvälinen ilmailutoiminta, jos nyt näin sitä luonnehtisi, tulee Suomessa jatkossa kasvamaan. Siinä yhteydessä niin kuin minimissään tämä Kauhavan sotilaslentokenttä, nimenomaan sotilaslentokenttä, on syytä pitää yhtenä palasena tässä kokonaisuudessa mukana, ja uskoisin, että tästä salista löytyy tähänkin kysymykseen laajaa yksimielisyyttä, kuten on monissa muissakin maanpuolustukseen liittyvissä asioissa. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Keski-Pohjanmaa kiittää!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

14.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme puolustushallinnon budjettia, ja semmoisia asioita, mitä itselläni nyt mieleen tuli, kirjoitin tähän ylös. Äsken jo ministeriä kiittelin, ja nyt voin ehkä antaa hieman sellaista kohtuullista palautettakin.

Tämmöisiä asioita, mitä nyt on keskustelussa noussut esiin, on kriisinhallintaveteraanien posttraumaattinen kuntoutus tai vertaistuki. Tämä nousi ainakin Pirttilahden puheen- vuorossa esiin, ja viittasitte siihen, että se pitää STM:n alle panna. Minä itse näkisin ehkä toisin, että se voisi olla syytä panna suoraan puolustusbudjetin alle niin, että se olisi aina siellä ja se pysyisi siellä. Jos tämä määrä tulee kasvamaan, niin se ehkä pieneltä osaltaan auttaisi meitä sen Naton vaatiman kahden prosentin bruttokansantuotteesta laskemisessa. Se on kuitenkin semmoinen asia, mikä pitää jatkossa taata, että sitä rahaa ei tarvitse enää Rauhan turvaajaliiton peräänkuuluttaa.

Sitten Puolustusvoimien huoltovarmuus. On hienoa, että sitä on ylläpidetty tähän asti näin hyvin ja yhä edelleen siihen panostetaan. Kuitenkin tällä huoltovarmuudella, kun sitä rakennetaan, voi olla vaikutuksia myös meidän kotimaiseen teollisuuteen, jos hankintoja tehdään viisaasti. Tässä nyt ehkä se minun pieni viestini ministerille, mikä on ehkä tullut selväksi jo aikaisemminkin, on, että pientä parantamisen varaa ja tarkkailuvaraa on siinä, että saadaan tehtyä kotimaasta ne hankinnat, mihin meillä on resursseja, mikä saattaa jopa tukea meidän omaa puolustusvälineellisuutta tai ihan muutakin teollisuutta laajemmin. Elikkä olisi kyllä hyvä osaltaan näitä asioita katsoa joskus työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä sillä tavoin, että saavutettaisiin meidän valtiontalouden kannalta paras hyöty ja sitä kautta ehkä teollisuutemme saattaisi saada joitain vientimahdollisuuksia myös muiden maiden puolustusvoimille.

Ampumaradoista edustaja Simula taisi kysyä, ja se on kyllä tärkeä asia, että ampumara- toja vahvistetaan ja lisätään. Niitä voitaisiin ennallistaa ampumakäyttöön yhä enemmän.

Sitten Kauhavan lentokentästä on puhuttu. Siihen on tullut määräraha, jotta siellä ensi kesänä voidaan jälleen suorittaa Puolustusvoimien lentotoimintaa. Minä olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Sankelo, että tätä tulisi ehkä vahvistaa laajemminkin. Sankelo sanoi, että 2015, kun Lentosotakoulu Kauhavalla lopetettiin, se oli virhearvio. Nyt mielestäni siitä ei ole opittu mitään, koska tällä hetkellä romutetaan Malmin lentokenttää Helsingissä. Sillä on ihan oikeasti samanlainen maanpuolustuksellinen merkitys. Se on vähän lyhyempi kenttä, sinne eivät välttämättä isoimmat hävittäjät pääse, mutta se voisi toimia myös helikopterikenttänä, ja sillä lailla pidän Malmin kentän lopetusta ihan yhtä huonona.

Sellaisen toiveen jos saisi esittää, että urheiluliupseerien lisäpalkkaaminen Puolustus- voimien alaisuuteen antaisi [Puhemies koputtaa] meidän nuorille urheilijoille mahdolli- suuden säälliseen elämään ilman, että heidän tarvitsee toimia Kelan agentteina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.36 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että näistä maanpuolus- tuksen määrärahoista on aika hyvä yksimielisyys tässä salissa laidasta laitaan — kaiken kaikkiaan siitä, mitä maanpuolustuksen eteen on tehty ja pitää tehdä, on hyvä yksimieli- syys. Toden totta, tälle hallinnonalalle eli puolustusministeriön hallinnonalalle budjetoit- daan ensi vuonna yli miljardi euroa enemmän kuin on budjetoitu tänä vuonna, ja puolus- tusmäärärahamme ovat yli kuusi miljardia euroa ensi vuonna. Tämä ylittää tämän Naton

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

kahden prosentin osuuden bruttokansantuotteesta, ja se on tietysti se määrä, mistä pitää pitää kiinni myös tulevana vuosina ensi vuoden jälkeen.

Meidän perustamme on yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi, siihen lisänä vapaaehtoinen maanpuolustus. Koko Suomea puolustetaan maalla, merellä ja ilmassa. 280 000:n sodanajan vahvuus naisia ja miehiä, yli 900 000 miehen ja naisen reservi — ne ovat kovia lukuja Euroopassa, tähän kun vielä lisätään se, että meillä on Euroopan laajin tykistö. Nämä ovat kovaa valuuttaa siinä, kun katsotaan myös meidän kansainvälistä vertaailua. Tähän lisätään tietysti henkilöstö. Henkilöstön osalta meillä on ollut tavoitteena tuo 500 henkilön lisääminen. 495 henkilötyövuotta saadaan sopimussotilaspuolelle, ja 125 henkilöä on budjetoitu lisää ensi vuodelle.

Nato-prosessi, toivon mukaan se ensi vuonna saadaan maaliin. Me olemme täällä eduskunnassa siihen valmiit, eilen käsitelimme lakiesitystä tähän liittyen. Tässä tietysti meillä pitää olla tavoitteena se, että me olemme valmiita siitä ensimmäisestä päivästä lähtien, kun Naton täysivaltaisia jäseniä olemme. Tämä liittyy tietysti olennaisena osana henkilöstöön. Yli sata virkaa, noin 110—150 virkaa tulee Naton kautta täytettäväksi. Sen lisäksi meillä pitää osaamisen olla Natoa vastaavalla tasolla, että me tiedämme, mitä teemme, ja siihen meidän pitää erityisesti pystyä panostamaan. Kaiken kaikkiaan meidän tulee olla aktiivinen ja aloitteellinen Naton jäsenmaa, kun tämä täysjäsenyys meillä alkaa.

Kansainvälinen toiminta on myöskin keskeistä. Suomi on mallimaa rauhanturvaamisessa ollut jo vuosikymmenet, ja näihin rauhanturvaamisoperaatioihin osallistumme jatkossakin. Kansainvälinen harjoittelu on myös aivan keskeistä. Erityisesti tämän ajan, ennen kuin olemme Naton täysivaltainen jäsen, kaikella kansainvälisellä toiminnalla on meille erityistä merkitystä, puhutaan sitten pohjoismaisesta yhteistyöstä, puhutaan transatlanttisesta yhteistyöstä, puhutaan Itämeren alueen yhteistyöstä tai EU-yhteistyöstä — sitäkään ei pidä unohtaa.

Herra puhemies! Ukraina vaatii ja tarvitsee meiltä apua jatkossakin. Kymmenen tukipakettia Ukrainalle on merkittävä asia, mitä Suomesta olemme antaneet. Yhdestoista on valmisteilla, ja luulenpa vain, että tämä yhdestoistakaan ei viimeiseksi jää. Ukrainalle on osoitettava tukea niin kauan kuin Venäjä tätä brutaalia hyökkäystä maahan tekee, ja siinä on onneksi myös tässä salissa vallitseva yksimielisyys.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta totean vain sen, että nyt määrärahat alkavat olla sillä tasolla kuin vapaaehtoiselle maanpuolustukselle kuuluukin. Itse olen niissä karvalakkivaltuuskunnissa aikanaan juossut ministeriössä ja Pääesikunnassa ja tietysti osallaan myös valiokuntakuulemisissakin, joissa on pyydetty vapaaehtoiselle maanpuolustukselle lisää määrärahoja. Nyt nämä on huolehdittu tuonne ministeriön pohjaan, siitä kiitokset ministeri Kaikkoselle. Vapaaehtoinen maanpuolustus, sen kaikenkaikkinen merkitys omaehtoisessa harjoituksessa, kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä sekä maanpuolustustahdon ylläpitäjänä, on aivan keskeistä.

Herra puhemies! Aivan lopuksi Kauhavasta. Kauhavan lentokenttä on edelleen strateginen lentokenttä Suomen puolustukselle. On hyvä, että valtiovarainvaliokunta on omassa mietinnössään ohjannut 250 000 euroa harjoitustoimintaan kolmantena vuotena peräkkäin — nyt vielä korkeampi määräraha kuin viime vuonna. Tästä kentästä pitää pitää kiinni. Suomi tarvitsee laajan kenttäverkoston, Suomi tarvitsee strategisia kenttiä. Ja kiitos täytyy sanoa tälle LSK Business Parkille, yksityiselle omistajalle, isänmaalliselle toimijalle, joka tätä kenttää [Puhemies koputtaa] on halunnut ylläpitää. Huolehditaan siitä, että Kauhavan kentällä on toimintaa jatkossakin.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

14.41 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta, se ei poista oman puolustuskykymme merkitystä. Yleinen ja vapaaehtoinen asepalvelus on jatkossakin Suomen puolustuksen vankka kivijalka. Sen edellytyksenä on, että Suomessa säilyy korkea maanpuolustustahto. Kokonaisturvallisuuden kannalta on erittäin hyvä, että maanpuolustusjärjestöjen rahoitusta on lisätty. Vahva maanpuolustustahto varmistetaan sillä, että jokainen tässä maassa asuva tuntee Suomen omaksi kodikseen. Jokaisella suomalaisella tulee olla mahdollisuus tavoitella unelmiaan taustasta tai asuinpaikasta riippumatta, ja jokaisella tulee olla vapaus ja oikeus olla oma itsensä.

Puolustusvaliokunta pitää maanpuolustusjärjestöjen momentille lisättyä kolmea miljoonaa euroa tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa erittäin kustannustehokkaana toimintana ja rahoitustapana.

Arvoisa puhemies! Vallitsevassa kansainvälisessä jännitteisessä turvallisuustilanteessa oman puolustuksen merkitys korostuu. Miljardi lisää puolustushallinnon määrärahoihin on hallitukselta historiallisen suuri ja erittäin tarpeellinen panostus. Puolustusmateriaalihankeisiin osoitettu lisämääräraha on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Puolustusvoimien henkilöstömäärää on vahvistettu, materiaalin kunnossapidon tasoa nostetaan ja kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää nostetaan entisestään.

Lopuksi haluan kiittää puolustusministeri Kaikkosta hyvin tehdystä työstä ja toivotan ministerille rauhaa vanhempainvapaata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.44 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Suomen kansallisen puolustuksen kulmakiviä ovat oma asevelvollisuuteen perustuva armeija, ajantasaiset puolustusvoimat sekä vahva maanpuolustustahto, jota reserviläistoiminta ilmentää. Olenkin iloinen, että isänmaallinen hallituksemme ja sen hyvä puolustusministeri haluavat tukea maanpuolustusjärjestöjen toimintaa seuraavana vuonna kahdeksalla miljoonalla eurolla, mikä on melkein sama summa kuin mitä tälle vuodelle osoitettiin. Suomen ja muun Euroopan muuttunut turvallisuusympäristö on herättänyt kasvavaa kiinnostusta vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, joten kuluneen vuoden toisessa lisätalousarviossa siihen osoitettiin useampi miljoona korotettua määrärahaa.

Vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla on keskeinen rooli reserviläisten omaehtoisen harjoittelun järjestämisessä ja turvaamisessa. Suurin osa 7,5 miljoonan euron määrärahasta on tarkoitus osoittaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, jonka tavoitteena on muun muassa kaksinkertaistaa järjestämänsä koulutuspäivät 100 000 vuorokauteen vuonna 23. Ilahduttavaa on, että naisten osuus reserviläisjärjestöjen toiminnassa on noussut lähes 25 prosenttiin, kun se aiemmin oli noin 20 prosenttia.

Puolustusministeriö esittää viisaasti, että rahoituksen kohdentamista tulee edelleen kehittää siten, että kokonaisturvallisuus otettaisiin nykyistä laajemmin huomioon koulutuksessa. Tukea myönnetään sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, mutta varautumis- ja turvallisuuskoulutus jää tuen ulkopuolelle. Nyt kun puolustusministeri on täällä

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

paikalla, kysyn ampumaharrastajien keskuudesta tulleen kysymyksen: olisiko mahdollista poistaa ampumaradoille asetetut vuosikiintiöt, jotka on siis poikkeuksellisesti asetettu näille ammutuille panoksille? Siviilien ampumataidon harjoittelu on tärkeä asia, mutta nyt kiintiöt katkaisevat harrastamisen kesken vuoden. Väliaikainen kiintiöiden poistaminen kannustaisi harjoittelemaan ympäri vuoden ja vahvistaisi siten osaltaan ampumataitoisten panosta maanpuolustustyössä.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että puolustukseen panostetaan nyt historiallisen paljon. Puolustusvoimien materiaalista varautumista parannetaan, kertausharjoituksia lisätään ja palkataan lisää henkilöstöä. Samalla valmistaudutaan tulevaan Nato-jäsenyyteen. Nato-jäsenyyden hakeminen ja siihen liittyvä keskustelu ovat osoittaneet, että eduskunnassa on laaja tuki puolustusbudjetille ja puolustuspoliitikalle. Turvallisuus maksaa, ja puolustusbudjetti nousee noin 20 prosenttia vuoteen 22 verrattuna. Lähivuosina Suomi saavuttaa Naton vaatiman kahden prosentin puolustusmenojen osuuden bruttokansantuotteesta. Tämä on vahva viesti liittolaisillemme siitä, että otamme kansallisen puolustuksemme vakavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

14.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut Suomen turvallisuusympäristön peruuttamattomalla ja perustavanlaatuisella tavalla. Suomi on päättänyt vahvistaa omaa turvallisuuttaan muuttuneessa toimintaympäristössä liittymällä Natoon — kävimme tästä hallituksen esityksestä eilen hyvän keskustelun tässä salissa.

Tässä ajassa olen hyvin luottavainen ja tyytyväinen siihen, että Suomen puolustuskapasiteettia on kehitetty pitkällä tähtäimellä ja olemme hyvässä asemassa moniin muihin maihin verrattuna. Olemme pitäneet yllä yleistä asevelvollisuutta, koulutettua reserviä, huolehtineet koko maan puolustuskyvystä, ja kansalaisten maanpuolustustahto on korkea. Nämä muodostavat puolustuksen perustan jatkossakin, kun Nato-jäsenyytemme on ratifioitu. Tätä perusfundamenttia ei voi liiaksi korostaa.

Ensi vuoden talousarviolla vahvistetaan kyvykkyyttämme kaikilla puolustushaaroilla ja täydennetään puolustusmateriaalivarantojamme. Budjetti on lähes miljardin suurempi kuin varsinainen talousarvioesitys, ja lisäys johtuu pääosin sotilaallisen toimintaympäristön muutoksista ja kustannustason muutoksista aiheutuvista tasokorotuksista.

Arvoisa puhemies! Materiaalihankinnat ja varantojen täydentäminen on välttämätöntä. Puolustusvaliokunta on omassa lausunnossaan korostanut, että hankintoja on perusteltua kohdentaa kotimaiselle puolustusteollisuudelle EU:n puolustus- ja turvallisuusdirektiivin sen mahdollistaessa. Ilokseni voin sanoa, että näin on todella onnistuttu toimimaankin. Myös Keski-Suomen maakunnassa puolustusteollisuus on saanut mittavia tilauksia. Mutta Ukrainan sota on konkreettisesti osoittanut, että kriisitilanteessa ulkomaisia hankintoja ei ole mahdollista tehdä nopeasti. Tämä korostaa tarvetta vahvaan kotimaiseen puolustusmateriaalituotantoon ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen, vaikka täysimääräisesti emme koskaan voisikaan korvata ulkomaisia ostoja.

On myös huomionarvoista, että kotimaisen puolustusteollisuuden vientimahdollisuudet tulevat todennäköisesti paranemaan tulevina vuosina. Puolustusvaliokunta korostaa, että Suomessa ei ole mahdollista ylläpitää elinvoimaista kotimaista puolustusteollisuutta ilman vientinäkymiä. Vientimahdollisuuksien osalta tulee pyrkiä mahdollisimman yhdenmukai-

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

seen ja johdonmukaiseen vientilupapolitiikkaan muiden EU-maiden kanssa, sillä kaikkia unionimaita sitovat samat vientisäännökset. On myös huomionarvoista, että vastuullinen vientivalvonta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen harkintaan, ja on tärkeää huomioida, että puolustustarvikeviennillä on aina myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus.

Mutta tässä vaiheessa vielä lämpimät kiitokset ministerille kuluneiden vuosien työstä, ja hyvää vanhempainvapaata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.50 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Puolustushallinnon määrärahoiksi esitetään kaiken kaikkiaan 6,1 miljardia euroa, ja se on miljardi euroa eli noin 20 prosenttia kuluvan vuoden talousarviota enemmän. Pääosin menojen kasvu aiheutuu toiminta- ja turvallisuusympäristön muutoksista johtuvista tasokorotuksista Puolustusvoimien toimintamenoihin, puolustusmateriaalihankintoihin sekä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Talousarvioesitys sisältää myös 272 miljoonaa euroa varautumista hävittäjähankinnan mahdollisiin valuuttakurssitappioihin. Suomi on päättänyt ostaa 64 hävittäjää, aseistusta ja muita järjestelmiä sekä ylläpidon ja huollon vuoteen 2030 asti. Hävittäjien hankintahinta on noin kymmenen miljardia euroa, mutta todellisia kustannuksia ei kukaan voi vielä enustaa. Se on kuitenkin varmaa, että F-35-hävittäjät ovat Puolustusvoimien historian kallein hankinta. Kalleuden lisäksi hävittäjiin liittyy laadullisia ongelmia. Uudet F-35-hävittäjät ovat joutuneet arvostelun kohteeksi esimerkiksi Australiassa. Arvostelijoiden mukaan hävittäjien suorituskyky on huonompi kuin kilpailijoilla ja hintakin on kohonnut tähtitieteelliseksi.

Puolustusvoimien toimintamenot nousevat ensi vuoden talousarvioesityksessä 137 miljoonaa euroa. Lisäyksellä vahvistetaan Puolustusvoimien henkilöstömäärää, parannetaan materiaalien kunnossapidon tasoa sekä nostetaan kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää. Lisäksi naisten varusraha tulee nousemaan 0,5 eurosta puoleentoista euroon vuorokaudessa vuonna 2023 — tämä on hyvä asia.

Talousarvioesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardia euroa, joka on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Itse pidän merkityksellisenä ja erittäin tärkeänä sitä, että rauhanvälitykselle ja myös rauhanjärjestöille osoitetaan lisämäärärahaa, sillä konfliktien ehkäiseminen ja rauhanrakentaminen on tässä ajassa tärkeämpää kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Maailmassa käytettiin viime vuonna yli 2 113 miljardia dollaria sotilasmenoihin, mikä on yli kaksi triljoonaa dollaria. Jos tällaisia summia on maailmassa varaa laittaa asehankintoihin, niin toivottavasti meillä on edes vähän rahaa laittaa sellaiseen toimintaan, jolla me pyrimme varmistamaan, ettei noita aseita meidän tarvitse koskaan käyttää.

Minäkin toivotan erittäin hyvää ja rauhaa ja turvallista joulua ministerille ja hyvää perhevapaata aikanaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt meillä alkaa tähän asiakohdan tässä vaiheessa varattu aika kulua umpeen. — Ministeri Kaikkonen, kolme minuuttia.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

14.53 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Tässä tuli enää vähemmän kysymyksiä, ehkä enemmän ajatuksia ja terveisiä, mutta ehkä muutama kommentti niihin kuitenkin:

Edustaja Mattila kysyi edelleen näistä ampumarata-asioista. Tämä sääntely on kyllä hyvin pitkälle ympäristöhallinnon alla, se ei ole puolustushallinnon alla, mutta todella olen käynyt keskustelua siihen suuntaan ja esittänyt toiveen siitä, voisiko tätä sääntelyä hieman mahdollisesti keventää. Tarvetta olisi, meillä on pulaa ampumaradoista. Tämmöisenä aikana, kun on haluja ja tarvetta harrastaa tätä aivan hyvää harrastusta, sille pitäisi luoda myöskin mahdollisuuksia. Tätä keskustelua on syytä jatkaa edelleen.

Sitten edustaja Hänninen otti esiin nämä F-35-hävittäjät, joka on todella iso hanke, todella isoin yksittäinen hankinta. Tästä on jonkun verran viime vuosien aikana ja viime aikoinakin ollut keskustelua, että kuinka hyvä kone se on tai eikö se ole hyvä kone ja minäkalaisia ongelmia siinä on. Se on verrattain uusi konetyyppi edelleen, ja tiettyjä alkuvaiheen vaikeuksia siinä varmasti on, ja niitä kyllä on hyvää vauhtia korjattu ja korjataan. Kun me aletaan saada noita koneita vuodesta 25, 26 alkaen, uskoisin, että ylivoimainen valtaosa näistä ongelmista on kyllä siinä vaiheessa selätetty.

Muistetaan kuitenkin, että tämä valinta perustui erittäin huolelliseen arviointiin, jossa viittiä eri hävittäjää, kaikki sinänsä hyviä, vertailtiin huolellisesti niihin tarpeisiin, mitä meillä Suomella on. Oli tietyt kriteerit sitten, joihin liittyi myöskin huoltovarmuuteen liittyviä asioita, liittyi käyttökustannuksia, ja sotilaallinen suorituskyky tietysti oli hyvin tärkeä valintakriteeri. Kyllä voin sanoa, että kuitenkin loppupelissä tämä F-35 tämän kilpailun voitti ja voitti vieläpä aika selvin luvuin. Kyllä se paras näistä meille on. Totean vielä senkin, että sama kone on voittanut aika monta muutakin kilpailua maailmalla. Väittäisin, että se on kyllä paras, mikä tällä hetkellä saatavilla on. Siinä on iso kehityspotentiaali myös tuleville vuosille, ja uskon, että tämä päätös oli hyvä ja oikea-aikainenkin. Mehän tehtiin päätös aika tarkkaan päivälleen vuosi sitten tästä kyseisestä konetyypistä sen jälkeen, kun sitä oli ensin vuosia valmisteltu.

Ilahtuin myös siitä, että nostitte tuon naisten varusraha -asian esiin — se ei tainnut täällä keskustelussa muuten noustakaan esille. Se on pieni mutta merkityksellinen asia, joka hieman parantaa sitten tasa-arvon näkökulmaa tuolla varusmiespalvelusta suoritettaessa. Kun vapaaehtoiset naiset sitä suorittavat, naisten tietyt varustetarpeet tässä voidaan vähän paremmin huomioida kuin aikaisemmin ensi vuodesta alkaen.

Toivotan vielä eduskuntaväelle rauhallista joulunaikaa. [Petri Huru: Kiitos, herra ministeri!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitä samaa teille, ja ei muuta kuin hyvää vanhempainvapaata.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 14.56.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 17.30.

Budjetin alikohta PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua puolustusministeriön pääluokasta 27. — Yleiskeskustelu jatkuu. Edustaja Tanus poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.30 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tänään päivällä käytiin keskustelua tästä puolustushallinnon pääluokasta, ja olen kyllä todella tyytyväinen, että hallitus on vahvistanut Suomen puolustuksen resursseja hyvin merkittävällä tavalla. Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään nyt yhteensä 6,1 miljardin euron budjettia, joka on noin miljardi euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Tämä lisäyshän pääosin johtuu toimintaympäristön ja kustannustason muutoksista aiheutuvista materiaalihankintojen tasokorotuksista ja niihin liittyvistä arvonalistaveromenoista.

Puhemies! Sotilaallisen maanpuolustuksen momentille esitetään nyt 2,1:tä miljardia euroa, joka on noin 157 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden talousarviossa. Tämä esitys sisältää sotilaallisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvan tasokorotuksen, noin 111 miljoonaa euroa, jonka myötä sitten voidaan lisätä muun muassa Puolustusvoimien henkilöstön kertausharjoituksia, koulutettavien määrää ja materiaallisen kunnossapidon tasoa sekä katetaan energian hinnannoususta tiedossa olevat lisäkustannukset.

Puhemies! Ehkä tässä yksinkertaistettuna. Tänään on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja totta kai kun elämme tällaisessa maailmanpoliittisessa ajassa, olen siitä kyllä iloinen, että tämän mukaiset tasokorotukset tälle hallinnonalalle tehdään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.